

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-8 ta' Novembru, 2004

Citazzjoni Numru. 923/1998/1

**Carmelo Galea, Mary Piscopo, Jesmond Galea u
Tereza Galea**

Versus

**Kenneth D'Amato u Joseph Ciappara; u b'dikriet tal-
15 ta' Frar 2000 gie msejjaħ fil-kawża Joseph Garcia**

Din il-kawża hija dwar inċident tat-triq li seħħ fit-22 ta' Diċembru 1997.

L-ċitazzjoni tgħid illi l-atturi huma lkoll werrieta ta' Joseph Galea, li miet bla testment fl-inċident li seħħ dakinhar fi Triq iż-Żejtun, Birżebbuġa, meta kien riekeb bħala passigġier fil-vettura *Austin Mini*, targata LAD-836 (misjuqa mil-konvenut D'Amato), li ħabtet ma' *truck* tal-marka *Leyland*, targat DBB-447 (misjuq mill-konvenut Ciappara).

L-atturi jgħidu illi l-inċident seħħ bi ħtija tal-konvenuti jew ta' xi wieħed minnhom, izda għalxejn sejñulhom biex jagħmlu tajjeb għad-danni li ġarrbu bil-mewt ta' Joseph Galea. Għalhekk fetħu din il-kawża u qegħdin jitolbu illi l-

qorti, wara illi (1) tgħid illi l-incident seħħ bi ħtija tal-konvenuti, jew tgħid bi ħtija ta' min minnhom seħħ, u (2) tillikwida d-danni, (3) tikkundanna lill-konvenuti, jew lil min minnhom jaħti, iħallsu jew iħallas id-danni hekk likwidati u l-ispejjeż tal-kawża, fosthom dawk ta' l-ittra uffiċjali tat-2 ta' Marzu 1998.

Il-konvenut Ciappara ressaq l-eċċezzjoni illi hu ma jaħtix għall-incident.

Il-konvenut D'Amato, wara illi b'dikriet ta' l-14 ta' Jannar 1999¹ tħalla jippreżenta nota ta' eċċezzjonijiet wara ż-żmien mogħti mil-liġi, ukoll ressaq l-eċċezzjoni illi l-incident ma seħħx bi ħtija tiegħu.

B'dikriet tal-15 ta' Frar 2000², issejjaħ fil-kawża Joseph Garcia, is-sewwiq tal-vettura l-oħra, u ressaq dawn l-eċċezzjonijiet³:

1. il-proċeduri waqgħu bi preskrizzjoni għax għaddew aktar minn sentejn minn dakinhar ta' l-incident; u

2. hu ma jaħtix għall-incident għax il-vettura li nbiegħet ma kinitx difettuża b'mod illi titfa' xi ħtija fuq l-eċċipjent.

Din il-kawża nstemgħet u mxiet flimkien mal-kawża fl-ismijiet **Kenneth D'Amato versus Carmelo Galea et**, citazzjoni numru 2519/1998.

L-incident seħħ hekk:

Il-vettura LAD-846 kienet fil-pussess ta' Joseph Galea, l-awtur ta' l-atturi, għalkemm registrata f'isem Joseph Garcia. Il-konvenut D'Amato saq il-vettura fuq talba ta' Joseph Galea stess, li talbu biex iwasslu għax ma setax isuq hu. Dik kienet l-ewwel darba illi D'Amato saq dik il-vettura, iżda qabel l-incident seta' jinnota illi meta jżomm *brake* il-vettura kienet tiġbed xi ftiit lejn naħa waħda, iżda ma tax wisq każ.

Il-konvenut D'Amato, b'Joseph Galea riekeb miegħu bħala passigġier, kien sejjer minn Bir id-Deheb lejn Birzebbuġa, u kien ġej *bowser* mid-direzzjoni opposta. Hekk kif il-vetturi waslu qrib xulxin, f'parti dritta u wiesgħa tat-triq, l-attur ħass l-*steering wheel* iddur; għafas il-*brake* u l-vettura qasmet min-naħa tagħha tat-triq għan-naħa tal-*bowser* misjuq mill-konvenut Ciappara, li kien fuq in-naħa

¹ Fol. 19.

² Fol. 42.

³ Fol. 45 fl-atti tac-citazzjoni nru 923/1998.

tiegħu tat-triq, u l-vetturi ħabtu ġo xulxin: il-ponta tax-xellug ta' quddiem tal-vettura misjuqa minn D'Amato daħlet taħt il-parti ta' quddiem tal-*bowser*. Joseph Galea, li kien riekeb quddiem, fin-naħa tal-passiġġier, miet bid-daqqa u D'Amato weġġa' wkoll.

D'Amato xehed ukoll illi xi ġimagħtejn qabel l-incident Joseph Galea kien qallu li kienu marrulu l-*brakes* tal-vettura. Din il-vettura Galea kien xtraha *second hand* xi xahrejn qabel l-incident mingħand Joseph Garcia, imsejjaħ fil-kawża. D'Amato xehed ukoll illi jaf illi Galea kien sewwa l-*brakes* iżda ma jafx fejn ħa l-vettura għat-tiswija. L-atturi Carmel Galea u Jesmond Galea xehdu illi għalkemm rikbu fil-vettura qatt ma innotaw xejn ħazin fiha. Xehed ukoll Joseph Zammit, li kien eżamina l-vettura misjuqa minn D'Amato, u qal illi dik il-vettura kellha difett fis-sistema tal-*brake* u minħabba f'hekk il-*brake* kien iżomm fuq tliet roti biss, għax ma kinitx dieħla pressjoni tal-*brake fluid* fir-rota ta' quddiem tax-xellug billi l-*flexible pipe* mnejn iġġaddi l-*fluid* kien miżdud b'vit u *jubilee clip*; għalhekk, meta jinżamm *brake* il-vettura kienet tiġbed fuq naħa waħda. Il-*pipe* miżdud jidher fir-ritratti 156-162, fol. 108 tal-proċess 2519/1998, u juri illi d-difett ma kienx konsegwenza ta' l-incident iżda kien minn qabel; ix-xhud qal illi x'aktarx illi l-*vit* u l-*clip* tqiegħdu fil-*pipe* xi jiem jew, l-aktar, xi xhur qabel l-incident.

Kif fisser ix-xhud Zammit, dan l-intervent fuq il-*flexible pipe* kien sar x'aktarx għax iċ-ċilindru kien iqattar iż-żejt u min għamel ix-xogħol, flok għamel dak li kien meħtieġ biex ma jkomplix jagħmel iż-żejt, qala' l-*pipe* minn maċ-ċilindru u saddu b'vit u bi *clip*.

Fil-fehma tal-qorti kien dan l-intervent fuq is-sistema tal-*brake* li wassal biex sar l-incident. Ma hemmx għalfejn ngħidu illi l-mod kif sar ix-xogħol huwa xhieda ta' nuqqas kbir ta' ħila. Ma ngiebet ebda xhieda, iżda, dwar min kien li għamel dak l-intervent; jista' jkun xi ħadd imqabbad minn Joseph Garcia qabel ma bigħ il-vettura lil Joseph Galea, u jista' jkun xi ħadd imqabbad minn Galea stess wara li xtara l-vettura.

Garcia ressaq l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ta' sentejn li tolqot l-azzjoni għall-ħlas ta' ħsarat mhux ikkaġunati b'reat, taħt l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili. Il-qorti iżda hija tal-fehma illi din il-preskrizzjoni ma tolqotx il-każ tallum, għax

il-nuqqas ta' ħila ta' min sadd il-*flexible pipe* tal-*brake* huwa reat taħt l-art. 225 tal-Kodiċi Kriminali.

L-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni hija għalhekk miċħuda.

Madankollu ma ngibitx prova illi kien Garcia li sadd il-*pipe*, jew li x-xogħol kien sar qabel ma bigħ il-vettura, jew, ukoll jekk ix-xogħol sar qabel minn xi ħadd imqabbad minnu, li kien jaf x'xogħol sar. Għalhekk, fin-nuqqas ta' prova tal-ħtija ta' Garcia, it-talbiet ta' l-atturi, safejn magħmula kontra tiegħu, ma jistgħux jintlaqgħu.

Lanqas ma jista' jingħad illi b'xi mod kien jaħti l-konvenut Ciappara. Dan kien qiegħed isuq fuq in-naħa tiegħu tat-triq meta l-vettura l-oħra daret għal fuq u daħlet fih. Hu ma seta' jagħmel xejn biex ma ssirx il-ħabta. It-talbiet kontra Ciappara, għalhekk, ma jistgħux jintlaqgħu.

Fadal li nqisu jekk jaħtix il-konvenut D'Amato.

Il-qorti tibda biex tgħid illi, fiċ-ċirkostanzi, ma tqisx li huwa relevanti l-fatt jekk, qabel l-inċident, D'Amato kienx issorpassa vettura oħra, kif xehed Ciappara, jew le, kif xehed hu stess. Ma hux kontestat illi D'Amato kien f'kull każ laħaq ħa postu qabel l-inċident u, jekk kien hemm sorpass, dan ma kienx fattur li wassal għall-inċident.

Lanqas ma hu relevanti jekk l-attur ħassx l-*steering* idur qabel ma għafas il-*brake* jew wara. Il-fatt li ħass l-*steering* idur u kellu jikkorreġi billi jagħfas il-*brake* ma jfissirx li tilef il-kontroll tal-vettura, kif igħidu l-atturi fin-nota ta' eċċezzjonijiet tagħhom. Kienu l-konsegwenzi ta' *brake* li jorbot ħażin li wasslu biex jintilef il-kontroll tal-vettura.

Tifdal il-kwistjoni jekk D'Amato messux kompli saq il-vettura għalkemm intebaħ illi kienet qiegħda tiġbed fuq naħa waħda meta jżomm *brake*.

Għalkemm forsi kien ikun aktar għaqli li kieku ma saqx, il-qorti ma ssibx illi D'Amato ma mexiex bil-għaqal ta' *bonus paterfamilias*. Forsi jkun tajjeb illi ħadd ma jsuq vettura jekk ikollha l-iċken difett, bħalma jagħmlu l-bdoti ta' l-ajruplani, iżda fil-prattika ma jsirx hekk u ħadd ma hu mistenni li jagħmel hekk. Qabel l-inċident id-difett ma weriex ruħu bħala wieħed wisq serju, tant illi tnejn mill-atturi stess xehdu illi meta huma, f'okkażjoni qabel l-inċident, rikbu fil-vettura, ma ntebħu b'xejn ħażin fiha. Barra minn hekk, jekk D'Amato kien imissu ntebaħ illi l-vettura ma kinitx ta' min isuqha, Joseph Galea, li kien riekeb miegħu u li l-vettura kien jafha aktar minnu, kien

Kopja Informali ta' Sentenza

imissu ntebaħ ukoll, u, jekk naqas D'Amato, naqas daqsu u forsi aktar minnu Galea illi ħallieh isuqha.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti hija tal-fehma illi lanqas il-konvenut D'Amato ma kien jaħti għall-incident.

Il-qorti għalhekk taqta' l-kawża billi tiċħad it-talbiet ta' l-atturi u tikkundannahom iħallsu l-ispejjeż ġudizzjarji.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----